

Fugleværnsfondens arbejdsgrupper er uundværlige

JONNA ODGAARD, JOURNALIST OG BESTYRELSESMEDELM I FUGLEVÆRNSFONDEN

Uden arbejdsgrupperne går det ikke. Det er Fugleværnsfondens bestyrelse meget bevidst om. Fonden ville aldrig være i stand til at betale for de hundredevis af arbejdstimer, som de frivillige fugle- og naturentusiaster leverer i vore reservater hvert år.

Ved 15 af Fugleværnsfondens 21 reservater findes større eller mindre arbejdsgrupper af sådanne frivillige, som sørger for naturpleje, vedligeholdelse af publikumsfaciliteter, tilsyn af græssende dyr, overvågning og registrering af ynglefugle, guidning af ture og meget mere. I alt har Fugleværnsfonden registreret 212 mennesker, som bruger deres fritid til gavn "For fugle, for folk og for fremtiden", som Fugleværnsfondens motto lyder. Deres arbejdsindsats og engagement er uvurderlig for Fugleværnsfonden.

Men hvem er de egentlig, de mange frivillige? Hvordan er profilen af den typiske frivillige? Hvorfor bruger de deres tid på fuglene og naturen? Hvor lang tid bru-

ger de i gennemsnit på arbejdet i arbejdsgrupperne, og hvad er det for opgaver, de synes er mest spændende? De spørgsmål og mange flere kunne det være godt for sekretariatet og bestyrelsen at få svar på. Naturligvis kender især sekretariatets medarbejdere arbejdsgruppemedlemmerne, fordi de regelmæssigt holder møder med dem. Og mange af arbejdsgruppemedlemmerne er velkendte fuglefolk, som også medlemmer af bestyrelsen kender. Men Fugleværnsfonden har ikke tidligere indhentet systematiske oplysninger om arbejdsgruppemedlemmerne. Det har vi gjort nu i anledning af jubilæet.

Undersøgelse gav 121 svar

Et spørgeskema på 10 sider blev udsendt til alle 212 registrerede arbejdsgruppemedlemmer. 121 besvarede spørgeskemaet svarende til 57 %. Besvarelsene var

Arbejdsgruppemøder foregår ofte midt i naturen som her ved Tryggelev Nor. Foto: Helle Hjorth.

Da Fugleværnsfonden blev etableret, foregik der udbredt bekæmpelse af rovfugle både lovligt og ulovligt, så beskyttelse af rovfugle og forbedring af deres levevilkår ved pleje af reservaterne var blandt fondens formål. Foto: Allan Gudio Nielsen, Rørhøg.

anonyme. De kom fra 14 reservater. Nedenfor anføres resultatet af undersøgelsen. Det skal understreges, at alle oplysninger og konklusioner alene baserer sig på de 121 besvarelser. Billedet kunne altså være anderledes, hvis samtlige 212 havde besvaret spørgeskemaet.

Profilen af det typiske arbejdsgruppemedlem er som følger: En mand på mellem 50 og 70 år, som er udenfor arbejdsmarkedet (pensionist, sygemeldt, arbejdsløs etc.) og som er medlem af DOF. Han kan bedst lide de praktiske opgaver i reservatet, han har været med i arbejdsgruppen i mere end 10 år og har tænkt sig at fortsætte. Grunden til at han meldte sig ind var, at han gerne vil gøre en indsats for fuglene og naturen.

Mere detaljeret var 82 af besvarelserne fra mænd, 39 fra kvinder (herunder ét delvist fra et barn, der har besvaret skemaet sammen med sin mor). Flertallet er mellem 51 og 70 år (70 respondenter), men det er værd at bemærke, at 40 er mellem 71 og 80 år og fire er over 80 år, seks er under 40 år og én under 20 år. 80 af respondenterne er udenfor arbejdsmarkedet, mens 41 er i arbejde.

Det er meget fugle- og naturengagerede mennesker, der findes i Fugleværnsfondens arbejdsgrupper. Det fremgår af, at de ikke blot støtter fuglene og naturen med ulønnet arbejde. Støtten til DOF er massiv, idet hele

111 ud af 121 er medlem af DOF. 17 giver desuden naturbeskyttelsesbidrag til DOF, og 32 giver udover deres frivillige arbejde økonomiske bidrag til Fugleværnsfonden. 49 er desuden medlem af DN, mens 31 oplyste, at de støtter andre grønne organisationer.

Medlemmerne af arbejdsgrupperne er meget trofaste overfor Fugleværnsfonden og den arbejdsgruppe, de er medlem af. 40 oplyser, at de har været medlem af den pågældende arbejdsgruppe mellem 11 og 20 år. 36 oplyser, at de har været medlem 0-5 år (det skal her tages i betragtning, at dette tal også omfatter nye reservater/arbejdsgrupper som eksempelvis Nivå Bugt Strandenge og Bremsbøl Sø), mens 32 oplyser, at de har været medlem i 6-10 år. 13 har været medlem mere end 20 år. Og de har tænkt sig at blive ved. På spørgsmålet om vedkommende har tænkt sig at fortsætte i arbejdsgruppen, svarer 106 ja.

Fuglene og naturen er centrum

"Jeg vil gerne gøre en indsats for fuglene og naturen." Det er begrundelsen for næsten alle på spørgsmålet om, hvorfor de har meldt sig til arbejdsgruppen. Hele 95 ud af de 121 har sat kryds ved denne grund. Respondenterne kunne krydse flere svarmuligheder af. 50 svarede,

at de kendte nogen, der var med i den aktuelle arbejdsgruppe og fik lyst til at være med, mens 37 satte kryds ved, at det er på grund af det sociale samvær, de er med i arbejdsgruppen.

Nogle kommentarer til dette spørgsmål illustrerer arbejdsgruppemedlemmers begrundelser:

”Var med ved erhvervelse af reservatet.”

”Hvis du vil nyde, må du yde.”

”Gik tur i området og mødte søde fuglemennesker, fik lyst til at være med.”

”Var optæller på lokaliteten.”

”Er netop vendt hjem til Danmark efter 34 år i udlandet og ønsker at engagere mig lokalt.”

Arbejdsgrupperne synes rigtig gode til at supplere gruppen/rekruttere nye medlemmer selv. Det var blandt andet med henblik på rekruttering af nye medlemmer, vi spurgte, hvad der motiverer folk til at melde sig til arbejdsgruppen. Af samme grund spurgte vi, hvor arbejdsgruppemedlemmerne havde hørt om Fugleværnsfondens arbejdsgrupper, før de meldte sig. Næsten halvdelen (56) havde hørt om arbejdsgruppen fra medlemmer af gruppen. 25 havde hørt om arbejdsgruppen fra medlemmer af DOF's lokalafdeling, 22 havde læst om arbejdsgrupperne i *Fugle & Natur*, mens 15 havde fået en direkte henvendelse fra Fugleværnsfon-

den. 11 havde hørt om arbejdsgrupperne på en guidet tur i reservatet, otte havde læst om arbejdsgrupperne på Fugleværnsfondens hjemmeside og fem i en lokal avis (det var muligt at sætte flere krydser). At arbejdsgruppemedlemmerne er gode til at supplere gruppen/rekruttere nye medlemmer selv fremgår også af, at hele 93 svarede ja til, at de vil anbefale venner og bekendte at deltage i arbejdsgruppen.

På spørgsmålet om, hvor mange timer arbejdsgruppemedlemmet bruger i gennemsnit pr. måned i arbejdsgruppen, svarer 75, at de bruger op til fem timer, 30 svarer, at de bruger 6-10 timer, 10 bruger 11-20 timer og fire bruger 21-40 timer (to besvarede ikke spørgsmålet). Tallene skal ses i lyset af, at der er stor forskel på størrelsen af de reservater, arbejdsgrupperne plejer (fra 186 ha til 9,5 ha) og at naturtyperne er forskellige og derfor kræver forskellig pleje. Hertil kommer, at størrelsen af arbejdsgrupperne varierer meget (se senere), og dermed arbejdsbyrden for det enkelte arbejdsgruppemedlem.

Praktisk arbejde mest spændende

Det praktiske arbejde med naturpleje og vedligeholdelse af stier og publikumsfaciliteter er – ikke overraskende – det, der tager mest af arbejdsgruppernes tid. Respon-

Åbent hus i reservatet på Nivå Bugt Strandenge. Foto: Lise Nielsen.

denterne er blevet bedt om at prioritere (fra 1-5), hvad de bruger mest tid på. 99 svarer, at de bruger mest tid på det praktiske arbejde, 22 har planlægningsopgaver som 1.- og 2.-prioritet, 19 har guidning som 1.- og 2.-prioritet og 22 har registrering som 1.- og 2.-prioritet.

I betragtning af, at det er de praktiske opgaver, der tager mest af arbejdsgruppernes tid, er det heldigt (men måske ikke tilfældigt!), at det også er det arbejde, flest finder mest spændende. Også her er respondenterne blevet bedt om at prioritere arbejdsopgaverne (fra 1-5). 78 svarer, at de finder de praktiske opgaver mest spændende, syv har planlægning som 1.-prioritet, 14 mener, at guidning er det mest spændende, og 18 finder registrering og overvågning mest spændende.

Arbejdsgruppernes opgaver i reservaterne er store og mangeartede, alt efter reservatets størrelse og antal af arbejdsgruppemedlemmer. Der er dage, hvor der arbejdes praktisk, dage, hvor der planlægges eller holdes møde med Fugleværnsfondens sekretariat, dage med guidede ture eller registrering af ynglefugle og møder med samarbejdspartnere. På spørgsmålet om, hvor mange dage pr. år, hver respondent bruger på praktisk arbejde, svarer 53, at de bruger mellem tre og syv dage pr. år. Til planlægning bruger 78 respondenter mellem en og fire dage pr. år, til guidning bruger 34 respondenter en

til fire dage. Tre bruger hele 10 dage til guidning om året. Et arbejdsgruppemedlem oplyser, at vedkommende bruger 17 dage til praktisk arbejde, tre dage til planlægning og ni dage til guidning, i alt altså 29 dage om året.

Den typiske arbejdsgruppe består af 10-20 medlemmer, hvis man regner med det fulde antal, som får indkaldelse til møderne. 66 respondenter angiver således et antal mellem 10 og 20. Spredningen er fra fire til 30. Men en del af de tilmeldte til arbejdsgrupperne er knapt så aktive som andre, så det giver et mere retvisende billede at spørge, hvor mange af medlemmerne, der sædvanligvis møder op, når der indkaldes til arbejde eller møde. Svaret lyder på mellem fem og 15 fra 83 af respondenterne. Spredningen er 1-5 som det ene yderpunkt og til 15-18 som det andet. 'Den hårde kerne', som altid møder op, angives af 75 respondenter til at ligge mellem 1-3 og 5-8 med en spredning fra to til 10-15. Som det fremgår, er der altså stor forskel på, hvor mange af de virkeligt aktive, der findes i arbejdsgrupperne.

Og hvordan fordeler de så opgaverne mellem sig? De allerfleste (91) svarer, at arbejdsgruppen fordeler opgaverne fra gang til gang. 24 svarer, at alle deltager i alt, 23 svarer, at de arbejder i faste teams, mens 20 svarer, at nogle i gruppen har faste opgaver (det var muligt at sætte flere krydser).

Afbrænding i Saksfjed-Hyllekrog-reservatet. Foto: Allan Gudio Nielsen.

Mange samarbejdspartnere

En arbejdsgruppe har mange samarbejdspartnere i lokalområdet, fremgår det af undersøgelsen. Samarbejdspartnere, der skal kontaktes, informeres og holdes møder med. På spørgsmålet om de vigtigste samarbejdspartnere svarer 49, at ejeren af dyr, der afgræsser reservatet er en vigtig samarbejdspartner, 48 svarer, at DOF er en vigtig samarbejdspartner, 28 svarer, at private (naboer til reservatet, lodsejere, grundejerforeninger etc.) er vigtige samarbejdspartnere, 19 at kommunen er en vigtig samarbejdspartner og 11, at Naturstyrelsen er (det var muligt at sætte flere krydser).

I betragtning af, hvor uvurderlige og uundværlige arbejdsgruppernes indsats er for Fugleværnsfonden, er det naturligvis vigtigt, at medlemmerne føler, de får tilstrækkelig støtte i arbejdet fra Fugleværnsfonden, og spørgeskemaet var en oplagt anledning til at spørge om dette og desuden om, hvorvidt arbejdsgruppemedlemmerne har ønsker eller kan pege på noget, arbejdsgruppen mangler. Spørgeskemaet gav derfor en række muligheder for at krydse ønsker/mangler af.

På det helt korte spørgsmål, om vedkommende arbejdsgruppe får tilstrækkelig støtte fra Fugleværnsfonden svarede 77 respondenter ja (det skal tilføjes, at mange respondenter havde valgt ikke at besvare spørgsmålene på denne side). De mere specifikke svar på disse spørgsmål er mest til brug for Fugleværnsfondens fortsatte samarbejde med arbejdsgrupperne, men som en illustration af arbejdsgruppemedlemmernes seriøsitet og engagement kan nævnes, at 20 efterlyste mere biologisk faglig viden og 20 mere detaljerede plejeplaner, 15 efterlyste mere instruktion i registrering og overvågning, mens 17 efterlyste nye foldere og 16 flere informationstavler.

Konklusion på undersøgelsen

Sammenfattende kan det siges om *flertallet* af medlemmerne af Fugleværnsfondens arbejdsgrupper:

- Det er mænd mellem 50 og 70 år udenfor arbejdsmarkedet
- De er meget fugle- og naturengagerede
- De er meget trofaste overfor Fugleværnsfonden og den arbejdsgruppe, de er medlem af
- Deres vigtigste motivation er, at de "gerne vil gøre en indsats for fuglene og naturen"
- De bruger op til 10 timer om måneden i reservatet

- Det praktiske arbejde med naturpleje og vedligeholdelse af stier og publikumsfaciliteter tager mest af deres tid
- De finder det praktiske arbejde mest spændende blandt opgaverne i reservatet
- De synes, at de får tilstrækkelig støtte fra Fugleværnsfonden

Om den typiske arbejdsgruppe kan det konkluderes:

- Den består på papiret af 10-20 medlemmer, heraf møder 5-15 sædvanligvis op hver gang, der indkaldes til arbejdsdag eller møde
- Den synes rigtig god til at supplere gruppen/rekruttere nye medlemmer selv
- Medlemmerne fordeler opgaverne mellem sig fra gang til gang
- Dens vigtigste samarbejdspartnere er ejere af dyr, der afgræsser reservatet og DOF's lokalafdeling

Til slut vil jeg gerne citere nogle af de mange besvarelser, der kom på spørgsmålet: "Har arbejdet i arbejdsgruppen givet dig uventede gevinster eller oplevelser?" For de illustrerer og opsummerer på udmærket vis, arbejdsgruppemedlemmernes motivation og engagement.

"En absolut gevinst er at lære nye mennesker at kende, tale med folk, som har den samme passion for naturen som én selv"

"Mange fugle- og naturoplevelser. Dejligt, socialt samvær."

"Jeg har fået et stort netværk, blevet klogere på hele området og mødt en masse søde mennesker"

"Ja, lammekød!"

"At svaneparret fik hele syv unger, og at Isfuglen begyndte at yngle i reservatet."

"Spændende at se landskabet forandre sig i takt med arbejdet: Hvilke nye arter vandrer ind på nye biotoper?"

Og så den sidste kommentar, som understreger og illustrerer, at Fugleværnsfondens reservater ikke blot er en gevinst for fuglene, men netop også "for folk og for fremtiden":

"Min mand og jeg mødtes i arbejdsgruppen og holdt vores bryllup i reservatet."

Fugleværnsfondens bestyrelse vil gerne takke de 121 arbejdsgruppemedlemmer, som gav sig tid til at besvare spørgeskemaet. Det har givet os værdifuld viden til det fortsatte samarbejde.